

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΥΝΑΙΘΗΣ ΚΑΙ ΑΧΑΪΑΣ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΠΑΡΟΙΚΙΩΝ ΑΥΤΩΝ
ΥΠΟ
† ΛΗΜΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀμα τῇ ἐγκαθιδρύσει Αὐτῆς, τῷ 1833, ἐπιθυμοῦσα, ὅπως ἔχη πλήρη εἰκόνα τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταστάσεως τοῦ τε κλήρου καὶ λαοῦ τῶν, ὑπ' Αὐτὴν Ἐπισκοπῶν, δι' ἐγκυκλίου διαταγῆς Τῆς προέτρεψε τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς ἵνα, ἐνιαυσίως, ὑποβάλλωσιν Αὐτῇ ἔκθεσιν περὶ αὐτῆς· ἐπόμενοι δὲ τῇ διαταγῇ ταύτῃ, οἱ κατὰ τόπους Ἱεράρχαι, ὑπέβαλλον τοιαύτας· ἀξιοσημείωτοι εἶναι αἱ, κατὰ τὰ ἔτη 1834, 1836 καὶ 1837 ὑποβληθεῖσαι Αὐτῇ ἔκθέσεις τῶν Σεβ. Ἐπισκόπων Κυναίθης (Καλαβρύτων) καὶ Ἀχαΐας (Πατρῶν) ἧς καὶ κατωτέρω παραθέτομεν.

Α'. Τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Κυναίθης Βαρθολομαίου.

«Πρωτ. ἀριθ. 519
δικ. 480

Ἐν Κυναίθῃσι τὴν 29 Δεκεμβρίου 1834

Ὁ Ἐπίσκοπος Κυναίθης

Πρὸς τὴν Ἱερὰν, τοῦ Βασιλείου, Σύνοδον

*Ἐκθεσις περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταστάσεως τῶν χριστιανῶν
τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης.*

Περιελθὼν τὴν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν μου διεύθυνσιν Ἐπισκοπὴν χορῶστώ νὰ πληροφορήσω τὴν Ἱερὰν Σύνοδον περὶ τῆς καταστάσεώς της.

Ἡ ἠθικὴ κατάστασις τοῦ λαοῦ τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης ὁλονὲν βελτιοῦται καὶ προάγεται ἐπὶ τὸ κρεῖττον, καὶ δὲν θέλει παρέλθει πολὺς καιρὸς καθ' ὃν θέλουν εὐρίσκεισθαι ἀνθρώποι ἔχοντες οἱ πλείοτεροι παιδείαν, ἀν ὄχι ἐντελῆ, ἀνάλογον ὀπωσοῦν εἰς τὰς σημερινὰς περιστάσεις. Ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων δημοσίων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων εἶναι ἔν ἐμπόδιον ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς παιδείας. Τοῦτο θέλει θεραπευθῆ ἀναμφιλέκτως, ἀμα ἔμβη εἰς ἐνέργειαν ὁ περὶ δήμεων νόμος.

Ἡ δὲ θρησκευτικὴ κατάστασις τοῦ λαοῦ διαφυλάττεται ἀνεπηρέαστος μολαταῦτα ἂν ἐνίοτε δὲν φαίνεται τόσον εὐδιάθετος τὸ νὰ συνέρχεται εἰς δημόσιον λατρείαν τοῦ Ὑψίστου, καὶ ἐνθερμὸς ζηλωτῆς νὰ ἐκκληροῖ καὶ ὅσα ἄλλα καθήκοντα τοῦ χριστιανισμοῦ· τοῦτο ἔχει τὴν ἀρχὴν του εἰς τὴν

ἀμάθειαν καὶ τὰς παρελθούσας ἀνωμαλίας τῶν πραγμάτων, αἱ ὁποῖαι παρῆσαν τὰ πνεύματα καὶ μάλιστα εἰς τὴν παρούσαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐθεώρησε τὴν εἰσαγομένην εὐκοσμίαν καὶ εὐταξίαν τῆς ἐκκλησίας, καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις, ὡς προσβάλλουσιν τὰ πατρῶα θρησκευτικὰ του δόγματα. Βαθμηδὸν ὅμως συναισθάνεται τὴν ἀπάτην του καὶ δὲν θὰ μείνῃ ἀδιόρθωτος. Ὅλα ἐν τοσοῦτῳ τὰ μέχρι τοῦδε περὶ Ἐκκλησίας Βασιλικὰ καὶ Συνοδικὰ διατάγματα ἐξετελέσθησαν χωρὶς δυσκολίας τινος καὶ ἐναντιότητος καθ' ὅλην τὴν ἑκτασίαν. Οἱ χριστιανοὶ ἂν ἐξ ἀμαθείας τῶν ὑπολαμβάνουν καθ' ἀρχὰς ὡς κακὴν τὴν μεταρρυθμίσιν τινος παλαιᾶς ἀλεθρίου συνηθείας, ἐγγήγορα ὅμως ἐννοοῦν τὰς ἐπωφελεῖς συνεπειὰς τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ τέλος ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν θρόνον ἀναπέμπουσι καθ' ἑκάστην εὐχὰς πρὸς τὸν Ὑψιστον ὑπὲρ τῆς στερεώσεώς του.

Ὅσον δὲ περὶ τῶν ἱερῶν ναῶν, εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ταύτην ὑπάρχει ἡ μεγαλυτέρα δυστυχία καὶ μάλιστα ἐνῶ εἶναι δύσκολον νὰ λάβουν ὁποσοῦν τινα λαμπρότητα, διότι ἡ Ἐπισκοπὴ σύγκειται ἀπὸ χωρία συγκροτούμενα τὰ περισσότερα ἀπὸ 10—40 οἰκογενείας καὶ ἔχοντα ἰδίαν ἐκκλησίαν ἑκάστον, καὶ τοιαῦτα χωρία δὲν δύνανται βέβαια νὰ σχηματίσουν ἐνορίας καὶ νὰ ἐπαρκέσθωσι εἰς τὰ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὴν λαμπρότητα αὐτῶν ἀναγκαιοῦντα ἔξοδα. Ὅθεν ἀφοῦ ἐξαίρεθοῦν ὀλίγα ἐξ αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὁποσοῦν καλλωπισμένας ἐκκλησίας, τὰ λοιπὰ δὲν ἔχουν, εἰμὴ μικρὰς οἰκοδομὰς ἐκκλησιῶν ἐτοιμορραγῶν τῶν πλειόνων καὶ στερουμένων ὄχι μόνον τὴν ἀπαιτουμένην ἐσωτερικὴν διακόσμησιν, τὰ ἱερὰ σκευῆ, βιβλία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἱερὰ ἄμφια κ.τ.λ. ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν φωταγωγίαν τῶν ἐξόδων, καθότι αἱ κοινότητες μικραὶ οὔσαι, ὡς ἐρρήθη καὶ ἀφιλόκαλοι μᾶλλον περὶ τὰ τοιαῦτα, δὲν συνεισφέρουν τὸ κατά δύναμιν. Ἡ δὲ περιορία, τὴν ὁποίαν τινες τῶν ἐκκλησιῶν τυχόν ἔχουν ἐξ ἀφιερωμάτων, διαχειριζομένη ἀπὸ ἐπιτρόπους μὴ δίδοντας λόγον περὶ αὐτῆς καταχρᾶται ἐπὶ ματαίῳ καὶ αἱ ἐκκλησίαι μένουσι ξένοι τῶν ὠφελειῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ κατάχρησις αὕτη θέλει ἐξαφανισθῆ, συστηθέντων τῶν δήμων. Ἄλλ' ἐνῶ ὑπάρχει τοιαυτὴ δυστυχία εἰς τὰς ἐκκλησίας, παρουσιάζεται καὶ ἄλλη τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐκκλησιῶν τούτων, τὸ ὁποῖον ὄν ὑπὲρ τὸ δέον πολὺ κατὰ τὸν ἀριθμὸν (διότι ἐνῶ καθ' ὅλην τὴν Ἐπισκοπὴν δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσι 120—140 πρεσβύτεροι εὐρίσκονται κατὰ δυστυχίαν ὑπὲρ τῶν 250) ὄχι μόνον δὲν πορίζεται ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του τὰ μέσα τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως, ἀλλὰ τὸ χεῖριστον οἱ πρεσβύτεροι ἀμαθεῖς (φιλακόλουθοι ὅμως καὶ ὄχι διαβεβλημένοι κατὰ τὰ ἥθη) ἀναγκαζόμενοι ἀπὸ τὴν ἔνδειαν, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν των, καταφεύγουν εἰς ἔργα ἀνοίκεια τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματός των καὶ παραμελοῦντες ἐνίοτε διὰ τοῦτο καὶ τὸ κύριον αὐτῶν ἔργον γίνονται οὕτω πω; ἀνάξιοι σεβασμοῦ ἀνηκόντως τοῦ ὑψηλοῦ ἐπαγγέλματός των καὶ κατὰ δυστυχίαν τὸ κακὸν εἶναι δύσκολον ἢ μᾶλλον ἀνε-

πίδεκτον βελτιώσεως καὶ διορθώσεως, καὶ δι' ὅλα ταῦτα παρεμποδίζεται μέχρι τοῦδε καὶ ἡ κατ' ἐνορίας, διαίρεσις τῆς Ἐπισκοπῆς.

Εἰς δὲ τὰ Μοναστήρια εἰσῆχθη καὶ εἰσάγεται κάποια εὐταξία. Οἱ μοναχοὶ περιορισθέντες, ἂν καὶ μὲ δυσαρέσκειάν των, ἐντὸς αὐτῶν ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τοῦς κοσμικοῦς περισπασμούς, εἰς τοῦς ὁποίους ἦσαν περιπελεγμένοι καὶ ἔπαυσαν πλέον αἱ κατακρίσεις καὶ δυσφημίαι, αἵτινες ἦσαν συνέπειαι τῶν καταχρήσεων τῶν περιφερομένων εἰς τὸν κόσμον μοναχῶν.

Δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ τέλος πάντων νὰ ἀναφέρω τὰς ἐνεστώσας διυπαρσκειάς τοῦ λαοῦ (ἐπιβάλλεται εἰς ἄλλους τὸ χρέος τοῦτο) ἀλλὰ παρατηρῶ ἐμπαρόδως ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἀπαιδευτοὶ ὄντες, καὶ ἀπηυδισμένοι ἀπὸ τὰς ἐκπνευσάσας ἀνωμαλίας, αἵτινες διέφθειρον κατὰ μέγα μέρος τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασίν των, καὶ μὴ γνωρίζοντες ὡς ἐκ τούτου τὰς ἐπικειμένους εἰς αὐτοὺς ὑποχρεώσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ κλήρου, δυστροποῦσιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων καὶ ἄλλοι πάλιν διὰ νὰ ἀποφύγουν δῆθεν ὅλως διόλου τὴν πληρωμὴν των, ἀποποιῶνται καὶ τὴν εἰς τὸ χωρίον των μετάβασιν, τοῦ Ἐπισκόπου περιοδεύοντος. Ὅθεν οὗτος εὐρίσκεται ἠναγκασμένος εἰς τοιαύτας περιπτώσεις νὰ ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς καὶ ἐντεῦθεν γεννῶνται ἀναποφεύκτως παράπονα καὶ δυσαρέσκειαι προσβάλλοντα τὸν Ἐπισκοπικὸν χαρακτῆρα.

Οἱ δὲ πρεσβύτεροι πάλιν ἀφ' ἑτέρου παρουσιάζονται καθεκάστην παραπονούμενοι, ὅτι δὲν πληρῶνονται ἀπὸ τοῦς ἐνορίας των τὸ συνηθισμένον ἐκκλησιαστικὸν δικαίωμα. Ἰδοὺ καθημεριναὶ διενέξεις μεταξὺ ἱερέων καὶ ἐνοριτῶν! Ἄλλ' ἐγγίζει ἄρα γε ἡ κατάπαυσις των; ὁ ὁσονοῦπόω περιμενόμενος κανονισμὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων θέλει ἐπιφέρει τὴν ἀπαιτουμένην θεραπείαν τούτων ὄλων καὶ θέλει τελευταῖον ἀπαλλάξει καὶ τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀπὸ τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἀπαντῶσι πανταχοῦ εἰς τὴν σύναξιν τῶν δικαιωμάτων των κ. τ. λ; ὄχι βέβαια. Διότι οἱ χριστιανοὶ ἂν τώρα δὲν ἀποδίδουν εὐχαρίστως τ' ἀνεκαθεν δικαιώματα, τὰ ὁποῖα καθιερώθησαν ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον συνῆθειαν, πολλῶ μᾶλλον δὲν θέλουν δίδει τὰ κανονισθησόμενα ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα θέλουν εἶσθαι πρωτοφανῆ εἰς αὐτοὺς καὶ ἀνόμοια ἴσως μὲ τὰ καθεστῶτα. Ποίαν λοιπὸν ὑπόληψιν καὶ εὐλάβειαν θέλουν χაίρει οἱ πνευματικοὶ ποιμένες τῶν χριστιανῶν; ἢ ποίαν ἀξιοπρέπειαν θέλει διαφυλάξει ὁ Ἐπίσκοπος, ὅταν ἀναγκάζεται νὰ εἶναι εἰσπράκτωρ δικαιωμάτων ἀνηκόντων εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἐπικαλεῖται συνδρομὴν πολιτικῆς ἀρχῆς, δυστροποῦντων τῶν κατοίκων εἰς τὴν πληρωμὴν αὐτῶν; Ἄλλ' ἡ σοφὴ κρίσις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἄς ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο,

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀληθὴς σημερινὴ κατάστασις τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης·

ἀλλ' ἡ ἡσυχία, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἀπολαμβάνει ὑπὸ τὴν πατρικὴν κυβέρνησιν τῆς Α. Μ. εἶναι ἡ καλλιτέρα ἔγγυθις περὶ τῆς βελτιώσεώς της.

Ὁ Εὐπειθέστατος Ἐπίσκοπος

Τ. Σ.

† *Κυναίθης Βαρθολομαῖος* ¹.

Ἄξια προσοχῆς εἶναι καὶ ἡ κατὰ τὸ 1836 ὑποβληθεῖσα τῇ Συνόδῳ ἑτέρα αὐτοῦ ἀναφορά.

• Πρωτ. ἀριθ. 76
διεκ. 68

Ἐν Καλαβρύτοις τὴν 4 Μαρτίου 1836

Ὁ

κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυναίθης (Ἐπίσκοπος)

Πρὸς

τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου

Περιοδεύοντες τὸ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν μας διεύθυνσιν ποιμνιον καὶ ἐπισκεπτόμενοι αὐτὸ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐμάθομεν, ὅτι καὶ ἡ δεινὴ κατάστα-

1. Ἡ Σύνοδος, ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης τοῦ Κυναίθης, πληροφορηθεῖσα τὰς, ἅς καταβάλλει, προσπάθειάς πρὸς θερησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν προαγωγὴν τοῦ ὑπ' αὐτὸν κλήρου καὶ λαοῦ ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν εὐαρέσκειάν της ἀποστείλασα τούτω τότε τὸ ἔγγραφον.

• Αριθ. πρωτ. 2346
Ἄριθ. διεκ. 1126

Ἐν Ἀθήναις τὴν 18 Ἰανουαρίου 1835

Ἡ Σύνοδος

Πρὸς

τὸν Ἐπίσκοπον Κυναίθης

Ἐπεξεληθοῦσα ἡ Σύνοδος τὴν ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου ἀναφορὰν σας εὐηρεστήθη καθ' ὅσον ἀναφέρετε περὶ τῆς ἐνεστώσης ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου τῆς Ἐπισκοπῆς σας διότι, πράττοντες κατὰ τὰ καθήκοντά σας, ἐξεπληρώσατε ταῦτα κατὰ τοῦτο ὡς εἰκός.

Ἡ Σύνοδος ὅθεν σὰς ἐκφράζει τὴν, κατὰ τοῦτο, εὐαρέσκειάν της, καὶ δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι διὰ τῆς δυνατῆς προσπάθειάς σας, θέλετε φροντίζει καὶ τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν, ἐπὶ τὰ κρεῖττω ἠθικὴν βελτίωσιν αὐτοῦ. Καὶ τόσον περισσοτέρον ὅσον τὰ καθήκοντά σας εἶναι πάντοτε τοιαῦτα καὶ πρὸς τὸν λαὸν καὶ πρὸς τὸν κλῆρον τῆς Ἐπισκοπῆς σας.

Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν.

Τὰ μέλη

† Ὁ Κορινθοῦ Κύριλλος Πρόεδρος

† Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος

† Ὁ Βοιωτίας Παῖσιος

† Ὁ πρ. Ἡλείας Ἰωνᾶς

Ἐθεωρήθη

Ἐν Ἀθήναις τὴν 18 Ἰανουαρίου 1835

Ὁ π. ρ. τ. Ἰ. Σ. Β. Ἐπίτροπος

Σκαρίλατος Βυζάντιος.

σις τῶν χριστιανῶν ἔλαβε καλλιτέρας προόδους καὶ βελτιώσεις, παρὰ τὸ πρότερον, καὶ βαθμηδὸν προάγεται ἐπὶ τὰ κρείττω, ὥστε δὲν θέλει παρῆλθει πολὺς καιρὸς, καθ' ὃν θέλει εὐρίσκεισθαι ἄνθρωποι μὲ καλὴν ὀπωσοῦν παιδείαν· καὶ σύστασις καὶ ἔγκαθίδρυσις τῶν δημάρχων εἰς πολλοὺς τῶν δήμων τῆς διευθύνσεώς μας ἔκαμε νὰ γνωρίσῃ ὡς πρώτιστον αὐτῶν ἔργον τὴν σύστασιν δημοτικῶν σχολείων καὶ διδασκάλων ἀπὸ τῶν ὁποίων τὴν ἄοκνον προθυμίαν καὶ ζῆλον πρὸς τὸ ἔργον των δὲν θέλουν συγτείνει μικρὸν, ὥστε νὰ δώσωσι σημαντικὰς προόδους εἰς τὴν νεολαίαν.

Ἡ δὲ θρησκευτικὴ κατάστασις των μ' ὄλον ὅτι διαφυλάττεται καὶ αὐτὴ, ἀλλὰ δὲν φαίνονται τόσον ἔνθερμοι ζηλωταὶ τὸ νὰ προσέρχονται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὑψίστου καὶ νὰ λατρεύωσι τὸν ἐπουράνιον πατέρα συνενωμένοι πρὸς ἀλλήλους τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης· βαθμηδὸν ὅμως δὲν θὰ μείνουν ἀδιόρθωτοι, διότι συναισθανόμενοι καὶ μόνοι των καὶ ἀπὸ τὰς ἀφ' ἡμῶν ἐκφωνουμένας κατὰ δύναμιν πρὸς τοὺς ἰδίους, διδασκαλίας τῶν θείων γραφῶν, γρηγόρα θὰ γνωρίσωσι τὰ καθήκοντα τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἄλλὰ καὶ ὁ κλῆρος, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς δὲν ἔφθασε νὰ γνωρίσῃ τὴν μάθησιν κἄν ὄχι ἔντελῶς, ἐκπληροῖ μετ' ἀκριβείας τὰ ἱερὰ αὐτοῦ καθήκοντα, διάγει καὶ πολιτεύεται πάντοτε κατὰ τὸν ἱερατικόν του χαρακτῆρα καὶ διατρεῖ ἀκριβῶς τὴν ἐκκλησιαστικὴν πειθαρχίαν καὶ ὑποταγὴν.

Καὶ οἱ μοναχοί, καὶ αὐτοὶ δὲν ἔμειναν εἰς τὴν παλαιὰν ἡθικὴν κατάστασιν· εἰσήχθη καὶ εἰς αὐτοὺς ἡ εὐταξία καὶ περιορισθέντες ἐντὸς τῶν μοναστηρίων των ἀπῆλλάγησαν ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς περισπασμούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἦσαν περιπλεγμένοι καὶ ζῶσιν καὶ διὰ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ μοναχοῦ, χωρὶς νὰ περιφέρωνται μετ' εἰκόνων ἁγίων καὶ ἱερῶν λειψάνων εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἀφορμὴ πολυειδῶν κατάχρησεων καὶ κατακρίσεων ἕνεκα τῆς ἀργυρολογίας.

Ὅσον περὶ τῶν ἐνοριακῶν ἐκκλησιῶν βασιλεύει εἰσέτι ἡ μεγαλυτέρα δυστυχία· ἄλλαι μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι λαμπραὶ οἰκοδομαί, καλλωπισμέναι μόνον ἐξωτερικῶς, μόνον τοῦτο ὑστεροῦνται καὶ αὐτῶν τῶν εἰς τὴν θείαν ὑπηρεσίαν ἀναποφεύκτων ἱερῶν σκευῶν, ἀμφίων καὶ βιβλίων ἅτινα καὶ μόνον βλεπόμενα κινουσι πάντα ἄνθρωπον εἰς ἀηδίαν· ἄλλαι δὲ μικραὶ οἰκοδομαὶ ἐκκλησιῶν, ἐτοιμορραγῶν τῶν πλείστων, ὑστεροῦνται οὐχὶ μόνον τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν φωταγωγίαν ἐξόδων, πλὴν καὶ ταῦτα σύντομα θέλ(ουσι) ἐπιδιορθωθῆ ὡς πρέπει ἀπὸ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ τότε δημάρχους, καθότι θέλει προληφθῆ τοῦ λοιποῦ πᾶσα παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐπ' αὐτῶν κατάχρησις.

Μεγά μέρος ἀντικρούσεως ἔχει καταλάβει τοὺς χριστιανοὺς καὶ πρεσβυτέρους, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ χριστιανοὶ δὲν φαίνονται πρόθυμοι νὰ δίδουν τὸ ἔκπαλαι καὶ σύνηθες κανονικόν των δικαίωμα διὰ νὰ προσπορίζωνται τὰ

μέσα τῆς ἑαυτῶν ὑπάρξεως καὶ ἐκ τούτου γεννῶνται καθημερινῶς παράπονα καὶ σκάνδαλα ἐν τ' αὐτῷ· τοῦ τ' αὐτὸ συνέπεσε νὰ γίνεται καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, δσάκις ἀναγκασόμεθα νὰ ζητήσωμεν τὴν ἀπαιτουμένην ἀντίληψιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς καὶ νὰ λαμβάνωμεν αὐτήν, κατὰ δυστυχίαν γεννῶνται μεγάλοι δυσαρέσκεια ἀπὸ τοὺς χριστιανούς καὶ ἐκ τούτου παραβλέπομεν πολλὰ τῶν δικαιωμάτων μας. μόλα ταῦτα εἴμεθα μὲ τὴν πλεον νόμιμον ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἄοκνος προθυμία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θέλει διορθώσει τὸ μέγα τοῦτο ἐλάττωμα καὶ θέλει ἀφαιρέσει πᾶσαν κατάκρισιν παραπόνων.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀληθινὴ σημερινὴ κατάστασις τῆς διευθύνσεώς μας, τὴν ὁποίαν καὶ χροστοῦμεν νὰ πληροφορησώμεν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Τ. Σ.

Εὐπειθέστατος *Κυναίθης Βαρθολομαῖος*».

Β'. Τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Ἀχαΐας Μελετίου.

«Ἀριθ. πρωτ. 86

Ἐκ Πατρῶν τὴν 8 Μαρτίου 1837

Ἀριθ. διεκ. 40

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου

Συνοπτικὴ ἐκθεσις τοῦ λήξαντος ἔτους περὶ τῆς θερησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως.

Ἐπισυνάπτων τὴν ἀναφορὰν τοῦ Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἐπισκοπῆς μετὰ τῶν εἰς πίνακας πρακτικῶν τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης καὶ τῶν ἄλλων δύο τῆς Κυλληνίας καὶ Αἰγιαλείας τοῦ λήξαντος ἔτους, σπεύδω κατὰ τὰ διατεταγμένα νὰ καθυποβάλω ὑπ' ὄψιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν παροῦσαν ἐκθεσίν μου ἀφορῶσαν τὴν θερησκευτικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν μου διεξαγωγὴν κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ.

Περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου.

Ἐν γένει θεωρούμενος ὁ ἑλληνικὸς κλήρος εἶναι ἄξιος τῆς κοινῆς εὐγνωμοσύνης· ἡ κλήσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἱερατείου μεταξὺ τοσοῦτων συμφορῶν καὶ τηλικαύτης περιπλοκῆς ἐσωτερικῶν περιστάσεων, ὡς ἐκ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος διετηρήθη ἀπαρχαράκτως κατὰ χάριν ἰδιαιτέραν βέβαια τῆς θείας προνοίας.

Ἄλλ' ἔνθεν μὲν τὸ ἀνοργάνιστον εἰσέτι αὐτοῦ, ἔνθεν δὲ ἡ παχυλὴ ἀμάθεια ἀποτέλεσμα πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς τυραννίας ὑπῆρξαν μέχρι τοῦδε τὸ μεγαλύτερον πρόσκοιμα εἰς τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατυπώσεων τὴν εὐρυθμον διαχείρισιν.

Τὸ προῦργαίτατον χρέος μου ὑπῆρξε καὶ ἰδίως ἅμα ἀνέλαβον τὴν διευθυνσιν τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης αἱ εἰσηγήσεις καὶ παραινέσεις μου πρὸς τὸν κλήρον περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ ὁμοιοῖας, περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ἀποστολικῶν νόμων καὶ διατάξεων περὶ τὰ συνοικέσια, καὶ τὰ παρόμοια καὶ ἐν γένει περὶ πάντων ὅσα παραγγέλλουσι ἡμᾶς ἰδιαιτέρως αἱ ὀδη-

γία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ καυχῶμαι νὰ εἶπω, ὅτι κατὰ μέγα μέρος ἐπέ-
τυχον αἱ προσπάθειά μου.

Δὲν δύναμαι δ' ἐπίσης ν' ἀποσιωπήσω, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ τινες ἐκ τοῦ
ιεροῦ κλήρου, οἵτινες μηδόλως προσέχοντες εἰς τὰ ἱερά των καθήκοντα ἐξω-
κείλουσιν ὡς ἐκ τῆς ἀμαθείας των καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ θρησκευτικὰ καὶ πολι-
τικά, τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου, χρέη· τὸ δὲ χεῖριστον
πάντων ἀποποιεῖται καὶ αὐτὴν τὴν ὀφειλομένην πρὸς τὴν ἀρχὴν του ὑποταγὴν
καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἠμπορῶ νὰ εἶπω εὐλόγως ὅτι δὲν εὐρίσκονται εἰς αὐτὸν ἀπ'
εὐθείας τὰ μέσα τῆς ἐξουσίας ἰσχυρὰ διὰ νὰ τιμωρήσωσι τὰ σφάλματα εἴτε
παρεκτροπᾶς του. Τί ἄλλο εἰμὴ ἔριδες πρὸς ἀλλήλους τῶν ἱερωμένων γεν-
νῶσι κατὰ δυστυχίαν καὶ τὰ μυσαρὰ πάθη, ὅσα παρεισδύνουν εἰς τὴν πα-
ρεμβολὴν τοῦ Χριστοῦ· ἔχομεν πρόχειρον τὸ παράδειγμα τῶν Πατρῶν· πα-
ρουσιάζεται ἐσχάτως καὶ τὸ τοῦ Πύργου ὡς αἱ περὶ τούτου ὑπ' ἀριθ. 33
καὶ 35 ἐκθέσεις μας¹.

Ἡ παραμυθία πρὸς τοὺς πάσχοντας εἶναι τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα μᾶς δια-
τάσει ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν· αὐτὰ ταῦτα μᾶς παραγγέλλουσι καὶ αἱ κατὰ
καιροὺς ἐκδοθεῖσαι διαταγαὶ καὶ ὁδηγίαι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· καὶ ταῦτα
κατὰ χρέος ὀφείλων νὰ ἐκπληρῶ καὶ ὁ ὑποφαινόμενος ἐνόμισα καὶ χρέος
μου καὶ καθήκον ἱερὸν νὰ συστήσω εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τοὺς δυστυχίσαντας ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων ἱερεῖς, τὸν ἱερομόναχον Γρη-
γόριον Ἀσημακόπουλον καὶ τὸν Ἀσημάκην Παπαποστολόπουλον, ἀλλ' ἢ
ἐπάρατος πλεονεξία τριῶν ἢ τεσσάρων συναδελφῶν των κατώρθωσε διὰ τῆς
συγκαταθέσεως καὶ τῶν λοιπῶν νὰ μηδενίσῃ τὴν δικαίαν σύστασιν τῆς Ἐπι-
σκοπῆς καὶ νὰ στηρίξῃ ὡς δίκαια τὰ ὅλως ἀνυποστήρικτα παράπονα τῶν
ἀναφερομένων. Τί δὲ προσγίνεται ἐκ τούτου; διατάττεται ἢ ἀναχώρησις τοῦ
Ἀνανίου καὶ ἰδοὺ παράπονα ἐκ μέρους τῶν ἐνοριτῶν τῆς Παντανάσσης· ἐν
ἐνὶ λόγῳ ἰδοὺ διαίρεσις εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ κλῆρος μας, κατὰ δυστυχίαν, ἔτυχεν, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων φύσει,
τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἀπαίδευτος καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται οὔτε τὰ καθή-
κοντά του ἀκριβῶς νὰ κατανοήσῃ, πολὺ δὲ περισσότερον δὲν θέλει καὶ νὰ τὰ
αἰσθανθῇ οἰκοθεν, ὅπότεν δὲν εὐρίσκει ἐπ' αὐτοῦ ἐφ' ὧν καὶ δι' ὅσα δεῖ,
τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν τῆς ἐπισκοπικῆς ἐξουσίας. Εὐκόλως λοιπὸν δι'
αὐτὸ τοῦτο δύναται καὶ νὰ ἐξωκελίῃ ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν πρὸς τὰς ἀρχάς καὶ
τὴν πρὸς τὸν πλησίον· καὶ πρὸς μὲν τὰς ἀρχάς διὰ τὴν εὐταξίαν, πρὸς δὲ
τὸν πλησίον διὰ τὴν φιλαδελφίαν κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον.

Παραλείπων τὰ περαιτέρω δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος θεω-
ροῦσα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικείμενον, ὡς πρωτίστην βᾶσιν τῆς κοινωνίας
θέλει σκεφθῆναι περὶ τούτου μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἐμβροίθειαν καὶ χορηγήσῃ

1. Δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀνεύρωμεν ταύτας διὰ νὰ γνωρίζομεν τὸ περιεχομέ-
νόν των.

ἐν καιρῷ ἐνδόσιμον ὄργανισμὸν, καθ' ὃν θέλει διέπεσθαι τὸ ἑλληνικὸν ἱερατεῖον. Πρὸ πάντων δὲ ἀπαιτεῖται ἡ σύστασις ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς διὰ νὰ ἐμφοιτῶσιν εἰς αὐτὴν προηγουμένως οἱ μέλλοντες ν' ἀναβῶσιν εἰς τὸν ὑψηλὸν τῆς ἱερωσύνης βαθμὸν, οἵτινες ἀπαιτεῖται ὄχι μόνον νὰ εἶναι προστομασμένοι μὲ τὴν θεῖαν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν θύραθεν σοφίαν διὰ νὰ παραλαμβάνωσι καὶ ταύτην συνεργὸν εἰς τοὺς σωτηριώδεις σκοποὺς ἐκείνης.

Περὶ τῶν ἱερῶν καταγωγῶν.

Τὸ περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων ἀπαιτεῖ ὄχι ὀλιγότερον τὴν προσοχὴν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου. Ἄφ' οὗ ἐξαιρέσωμεν ὀλίγα τινα τῶν ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ καταγωγῶν, οἱ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐνασκούμενοι μοναχοὶ ζῶσι μὲ μεγάλην λιτότητα καὶ σκληραγωγίαν. Ἄν μοι ἐπετρέπετο, ἤθελα τολμήσῃ νὰ γνωμοδοτήσω, ὅτι ἤθελεν εἰσθαι καλὸν πρὸς παραμυθίαν μικρὰν τῶν ἀσκουμένων, νὰ νεύσῃ ἡ Β. Κυβέρνησις διὰ νὰ ἐξαιρέσῃ τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν τοῦ δευτέρου δεκάτου, πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ νὰ χορηγήσῃ τὴν εὐκολίαν διὰ νὰ παραχωρήσωσιν ἐξ ἡμισείας γαίας πρὸς ἐμφύτευσιν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον θέλει ὠφελεῖσθαι ἄρκετὰ καὶ οἱ μοναχοὶ ἤθελον προσκτᾶσθαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν μὲ περισσοτέραν ὄπωπουν ἄνεσιν.

Περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἐν αὐτοῖς ἀσκουμένων.

Περὶ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν δὲν ἔχω τίποτε νὰ εἶπω· ὡς ὄντες μοναχοὶ ἀποτρεπόμενοι οὗτοι ἀφ' ὅσον ἀπαγορεύει ὁ νομοθέτης τῆς Ἐκκλησίας, Παῦλος, καὶ μὴ ἐμπλεκόμενοι ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις μετέρχονται τὸν μοναστικὸν βίον των προσευχόμενοι, διδάσκοντες καὶ ἐργαζόμενοι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. Καθ' ὅλα τὰ Μοναστήρια εἰσῆχθη ἤδη ὁ διατεταγμένος διοργανισμὸς· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀποσιωπήσωμεν ὅτι ὀλίγην ἔδειξαν προσοχὴν ὡς πρὸς τινὰς διατάξεις καὶ ἰδίως ὡς πρὸς τὸ λογιστικὸν μέρος, μολοντί δὲν λείπομεν καθ' ἡμέραν τῶν ἀπαιτουμένων παραγγελιῶν μας· μολοταῦτα δυνάμεθα καὶ κατὰ πολὺ μέρος νὰ τοὺς δικαιολογήσωμεν ἀποδίδοντες τὰς ἐλλείψεις των ταύτας κυρίως εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ εἰς τὸ νεοφανὲς τοῦ πούματος.

Πρὶν δώσωμεν τέλος εἰς τὴν παροῦσαν συνοπτικὴν ἐκθεσίμ μας, ἀναγκαιότατον, νομίζομεν, τὸ νὰ καθυποβάλωμεν ὑπ' ὄψιν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ τούτου.

Περὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ.

Ἐν γένει οἱ κάτοικοι τῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου ἐπισκοπῆς φαίνονται εὐλαβεῖς πρὸς τὰ θεῖα, πιστοὶ εἰς τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς, τοῦ Χριστοῦ, Ἐκκλησίας καὶ φύλακες ἀκριβεῖς τῶν κανονικῶν διατυπώσεων. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες μεμνημένοι τὴν θύραθεν σοφίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξώκειλον κατὰ δυστυχίαν εἰς παραλογισμοὺς ἀσεβείας ὀλίγον φροντίζοντες περὶ τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων των.

Ὡς πρὸς τοὺς χωρικούς, ἡ ἀμάθεια ἐγέννησεν εἰς αὐτοὺς ἀπεναντίας τόσας προλήψεις, ἐκ τῶν ὁποίων κατὰ μέγα μέρος ἐγεννήθησαν εἰς αὐτοὺς αἱ κακαὶ ἕξεις ὡς πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον των. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐλπίζεται, προϊόντος τοῦ καιροῦ νὰ ἐξοστρακισθῶσιν, ὅπταν γενῆ φροντίς πρὸ πάντων τοῦ νὰ ἐκπαιδευθῇ ὁ ἱερὸς κληρὸς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ λαὸς μυεῖται τὰ χριστιανικὰ καθήκοντά του.

Περὶ χειροτονιῶν.

Ἔπεται ἐν τούτοις νὰ λαλήσωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῶν χειροτονιῶν, τὰς ὁποίας προκαλεῖ συνεχῶς αὐτὴ ἡ ἰδία ἀνάγκη· ἀνάγκη τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς θεωροῦντες πραγματικὴν, καθόσον ὡς ἐκ τοῦ σύγγεγυς δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν, ὑποχωροῦμεν καὶ ἄκοντες νὰ ἐνδίδωμεν εἰς παρομοίας αἰτήσεις τῶν χριστιανῶν, ὅχι ποτὲ διὰ νὰ καταχρασθῶμεν τοὺς ἐκκλησιαστικούς κανόνας καὶ τὰς, ἐπὶ τούτῳ, ἰδιαιτέρας παραγγελίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλ' ὅσον πρόκειται νὰ μὴ ἀφίνωμεν τὸν λαὸν ἀμύητον ὅλως διόλου τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων του.

Ἐπάρχουσιν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν καὶ τέσσαρα καὶ ἕξ χωρία, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἀναγκάζονται ἂν ὅχι τὰς ἄλλας ἑορτὰς καὶ Κυριακάς, αὐτὴν τέλος πάντων τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα νὰ περιπλανῶνται ἔνθεν κἄκειθεν, οἱ μὲν νὰ ἐξομολογηθῶσιν, οἱ δὲ νὰ μεταλάβωσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἕτεροι δὲ νὰ προσφέρωσι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὴν ἀπαιτούμενην πρὸς τὸν Ὑψιστὸν λατρείαν των. Σύμφημι, ὅτι οἱ χειροτονούμενοι πρὶν ἀναβῶσιν εἰς τὸν ὑψηλὸν τῆς ἱερωσύνης βαθμὸν, πρέπει προηγουμένως νὰ εἶναι προητοιμασμένοι, καθὼς τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἱερωσύνης ἀπαιτεῖ. Καὶ περὶ τούτου καλῶς προνοοῦσα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, μᾶς προτρέπει διὰ συνεχῶν παραγγελιῶν τῆς νὰ φαινώμεθα φειδωλότεροι εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο· ἀλλ' ὅταν κατὰ δυστυχίαν παρουσιάζονται τοιαῦται περιστάσεις, νομίζομεν διὰ πολλοὺς λόγους συμφέρον νὰ μὴ ἀποπέμπωνται αἱ παρόμοιαι τῶν χριστιανῶν ἀπαιτήσεις στηριζόμεναι ἐπὶ δικαιολογημένων βάσεων. Ὅταν ὁ λαὸς γνωρίῃ τὰ θρησκευτικά του χρέη ἀποκαθίσταται καὶ ὡς πρὸς τὰ ἥθη του ἡμερώτερος καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν ἀνεπιβλαβής· πολὺ δὲ περισσότερον δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν καὶ ἄλλας βαρείας συνεπειάς, καθὼς συνέβη ν' ἀποθνήσκωσι βρέφη ἀβάπτιστα διὰ τὴν ἔλλειψιν ἱερέως· ἄλλοι δὲ πάλιν νὰ κατεβαίνωσιν εἰς τὸν τάφον ἀνεξομολόγητοι καὶ ἀκοινώητοι καὶ χωρὶς καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιταφίου ἀκολουθίας.

Περὶ τῶν ἐκκλησιῶν.

Μολονότι ἡ ἐπιτήρησις τῶν ἐκκλησιῶν ἀνετέθη εἰς τὰ καθήκοντα τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς, χρέος μας ἐν τσοσούτῳ νομίζομεν ν' ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἰδιαιτέρως δὲ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν εἰς τὰς πόλεις καὶ κομποπόλεις τῆς Ἐπισκοπῆς ἐνυπαρχουσῶν. Παντοῦ

δὲν ἀπαντῶμεν τὴν ἀπαιτουμένην καθαριότητα καὶ εὐπρέπειαν· ὑπάρχουσιν ἐπιτροπαὶ συστημέναι παρὰ τῶν ἐνοριτῶν ἐκάστης ἐκκλησίας. Ἄλλ' ὡς ἐπιτροποὶ οὗτοι νομίζουσιν ὡς χρέος των, φαίνεται, νὰ περιφέρωσι τοὺς δίσκους ἐν καιρῷ τῆς ἀκολουθίας καὶ νὰ συνάζωσι τὰ καταβαλλόμενα· τί δὲ γίνονται ταῦτα· ὅποια ἢ χρῆσις των· οὐδένα ἔχουσι τὸν ἐξετάσοντα καὶ πολλὰ ἢ ὀλίγα τὰ συναζόμενα· εἶναι λυπηρὸν καὶ ἀπρεπέστατον ἐν ταυτῷ νὰ μὴ ἐκτελεῖται ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὅποιον γίνεται ἡ συνδρομὴ αὕτη παρὰ τῶν χριστιανῶν· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀσεβὲς καὶ αὐτὸς ὁ ἱερός ναὸς τοῦ Ὑψίστου νὰ μὴ ἔχη καὶ ὅποιαν ἀπαιτεῖ μικρὰν ἢ μεγάλην εὐπρέπειαν καὶ καλλωπισμόν.

Περὶ τῶν ἐπισκοπικῶν δικαιωμάτων.

Λυποῦμαι, ὅτι ἀναγκάζομαι ν' ἀναφέρω ἐπὶ τέλος καὶ περὶ τῶν Ἐπισκοπικῶν δικαιωμάτων· ὅσον νόμιμα ἂν θεωρηθῶσι τὰ τοιαῦτα δικαιώματα τὰ ὅποια καὶ ἡ συνήθεια καθιέρωσε καὶ ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἀνεγνώρισεν, ἄλλο τόσον εἶναι τῇ ἀληθείᾳ δυσάρεστον νὰ ἀναγκάζεται τις διὰ νὰ καταφύγῃ, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἀπαντᾷ δυσκολιῶν καὶ δυστροπιῶν εἶναι τὸ εἰς τὰ πειθαναγκαστικά μέτρα τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς. Ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἐπιθυμοῦντες κάλλιον νὰ διατηρεῖται ὁ Ἐπισκοπικὸς χαρακτὴρ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τοιαύτας συνεπειᾶς ἐνδίδομεν ὑποφέροντες, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μας σκανδαλίσωμεν. Αἰρετώτερον ἦθελεν εἶσθαι, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἂν ἄλλως πῶς ἐκανονίζετο ὁ τοιοῦτος πόρος τῶν Ἐπισκόπων διὰ νὰ μὴ καταντᾷ ὁ Ἐπισκοπικὸς χαρακτὴρ εἰς παρομοίαν χαμέρπειαν, ὡς ἄλλος ἐπαίτης ζητῶν ὁ Ἐπίσκοπος ἀπὸ τὸν μὲν καὶ δὲ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖά του. Εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἀπόκειται νὰ λάβῃ ὑπὸ ὄριμον σκέψιν καὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

Ταῦτα καθυποβάλλων ὑπ' ὄψιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κρίνω χρέος μου νὰ προσθέσω ἐπὶ πᾶσι, τῶν πολλῶν ἐπαίνων ἀξίας διαγωγῆς τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐπισκοπικῆς ταύτης ὅσον ἀ(φορᾷ) διὰ τὴν παιδείαν των, ἄλλο τόσον καὶ (διὰ) τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των. Ἀμφοτέρωι ὅ,τε Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος ἔχοντες ὅσα, ἰδίως ἐνός ἐκάστου τὸ ἐπάγγελμα ἀπαιτεῖ (ἐκπληρῶσι) τὰ χρεῖα των ἐπαξίως τῆς πρὸς αὐτοὺς ὑπολήψεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· τούτους συνιστῶν, κατὰ χρέος, πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐπικαλοῦμαι παρ' Αὐτῆς τελευταῖον τὴν ὑψηλὴν πρόνοιάν της καὶ ὑπὲρ τοῦ λοιποῦ ἱεροῦ κλήρου διὰ τὴν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν, τοῦ ὁποίου ἀπόκειται εἰς Αὐτὴν μόνην νὰ προνοήσῃ ἀνάλογα ὡς σταθερὸν θεμέλιον διὰ νὰ κατασταθῇ ἐν καιρῷ ἐφάμιλλος τῆς προγονικῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν σοφίαν εὐκλείας καὶ ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ ὀδηγητῇ τὸν χριστεπώνυμον, τῆς Ἑλλάδος, λαὸν εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν καὶ εὐσέβειαν

Τ. Σ. Ὁ Εὐπειθέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας Μελέτιος».